

Liikunta- ja kulttuurilautakunta 05.06.2024 § 49

Valmistelija: museonjohtaja Anu Kasnio, puh. 020 615 8317,
anu.kasnio(at)kouvola.fi

UPM-Kymmenen Kulttuurisäätiö sr. on esittänyt 8.8.2023 haluavansa lahjoittaa Kouvolan kaupungille kahdeksan Eric Ehrströmin suunnitelmaa, S. Wuorion koristemaalausliikkeen maalaamaa suurta seinämaalausta, kuusi lasimaalausta sekä neljä ryijyä. Lahjoitettavat teokset ja ryijyt sijaitsevat Redeve Oy:n omistamassa Kymin teollisuuskoulun (entinen Kymin ammattikoulun) kiinteistön juhlasalissa ja sen aulatilassa. Seinämaalaukset ja lasimaalaukset ovat kiinteitä taideteoksia. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on määrännyt 14.3.2023 Kymin entisen ammattikoulun juhlasalin ja lämpiön sisätilat ja kiinteän sisutuksen suojeltavaksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) 9 § nojalla.

UPM-Kymmenen Kulttuurisäätiö haluaa lahjoittaa teokset, koska säätiöllä ei ole enää toimintaa Kuusankoskella rakennuksen myynnin jälkeen ja teosten ylläpito vaatii tietotaitoa ja resursseja, joita säätiöllä ei ole. Teokset myös kuuluvat oleellisesti Kymin Ammattikoulun juhlasalin aula- ja salitilaan, minne ne on aikoinaan taitelijalta Kymiyhtiön toimesta tilattu, ja kulttuurisäätiö toivoo lahjoituksellaan vahvistavansa salin pysymistä kokonaistaideteoksena myös tulevaisuudessa.

Kouvolan Kuusankoskella sijaitseva Kymiyhtiön entinen ammattikoulu valmistui vuonna 1933. Kymenlaakson alueen merkittävimpiin kulttuurihistoriallisiin kohteisiin kuuluvan jugendtyylisen rakennuksen suunnitteli arkkitehti Selim A. Lindqvist (1867–1939). Nykyisin muussa käytössä oleva rakennus oli aiemmin UPM-Kymmene Oyj:n omistuksessa. Kymiyhtiön entisen ammattikoulun juhlasalin lämpiön seiniä kiertävät taitelija Eric Otto Woldemar Ehrströmin (1881–1934) suunnittelemat seinämaalaukset, joiden aihepiirinä ovat vuoden 1918 sisällissodan tapahtumat. Helsinkiläisen S. Wuorion koristemaalausliikkeen ammattilaiset maalasivat teokset suunnitelmien mukaisesti.

Seinämaalaukset on toteutettu dokumentaarisen kuvaustavan sijaan vertauskuvallisesti. Vuonna 1946 Kymiyhtiön silloinen toimitusjohtaja sai tiedon ns. hiljaisesta nootista, jonka mukaan valvontakomissio tarkkaili julkisia taideteoksia, jotka olivat välirauhan sopimuksen tekstin tai hengen vastaisia. Varotoimena seinämaalaukset peitettiin pellavakankailla, joiden alla ne olivat peräti syksyyn 1983 asti, jolloin ne paljastettiin uudelleen juhlasalin 50-vuotisjuhlallisuuksien yhteydessä

Lämpioössä sijaitsevat myös Ehrnströmin suunnittelemat lasimaalaukset, jotka kuvaavat puolestaan antiikin vapaita taiteita. Juhlasalissa on esillä myös neljä Ehrströmin suunnittelemaa ryijyä, joiden kuva-aiheet ovat peräisin Kymiyhtiön omasta tunnuksesta sekä siihen fuusioituneiden yritysten tunnuksista.

Helsinkiläissyntyinen taiteilija, taidetakoja ja taidegraafikko Eric Otto Woldemar Ehrström oli ensimmäinen kotimainen kokonaan taideteollisuudelle omistautunut suunnittelija. Hän oli erityisen tunnettu metallipakotuksen mestarina, mutta hallitsi myös muita kuvataiteen ja muotoilun osa-alueita. Ehrströmin tuotantoon lukeutuvat Kymiyhtiön juhlatilojen lämpiön seinämaalauksen ja lasimaalauksen (1933) lisäksi esimerkiksi Kansallismuseon pääportaikon lasimaalaukset (1925) sekä yhteistyössä puolisonsa, taiteilija Olga Gummerus-Ehrströmin (1876–1938) kanssa Forssan kirkon kuorin lasimaalaukset (1923).

Lahjoituksen vastaanottaminen

Jugendtyylinen sali ja sen lämpiö muodostavat poikkeuksellisen eheän taiteellisen kokonaisuuden rikkaine koristeaiheineen ja taideteoksineen. Teokset ovat kulttuurihistoriallisesti merkittäviä ja olisivat kiinnostava lisä Kouvolan taidemuseo Poikilon kokoelmissa.

Kiinteinä teoksina teosten hyödyntäminen museon toiminnassa olisi erittäin hankalaa. Rakennuksen omistajan kanssa olisi tehtävä sopimus, joka mahdollistaisi museon työntekijöiden pääsyn teosten luo sekä teosten näyttämisen yleisölle. Kun museokokoelmiin otetaan teoksia, niistä sitoudutaan huolehtimaan käytännössä ikuisesti. Rakennuksen omistajan vaihtuessa sopimus olisi uusittava.

Asiantuntijat ovat tutkineet teosten kunnon vuonna 2020.

Lasimaalaukset olivat silloin melko huonossa kunnossa.

Lasimaalaukset on konservoitu kuntoarvion jälkeen. Arvion mukaan seinämaalaukset ovat melko hyvässä kunnossa. Maalauksissa on likaa ja pintahalkeamia. Kahdessa maalauksessa on joitakin alueita, joissa rappauksen pinta irtaantuu alustastaan. Lähivuosina on varauduttava seinämaalauksen konservointiin. Ryijyt ovat hyväkuntoiset ja ne on konservoitu vuonna 2018.

Poikilo-museot toimii vähäisillä resursseilla. Seinä- ja lasimaalaukset ovat erikoistekniikoita, joiden huoltoon tarvitaan erikoisammattilaisia. Museo ei ole pystynyt viime vuosina konservoituttamaan jo olemassa olevan kokoelman taideteoksia, vaikka konservoinnille olisi tarvetta. Poikilo-museot on juuri vastaanottanut suuren taidekokoelmalahjoituksen. Museon vähäiset resurssit on järkevintä käyttää tämän kokoelman saattamiseksi yleisön nähtäville.

Lisätietoja: museonjohtaja Anu Kasnio, puh. 020 615 8317, [anu.kasnio\(at\)kouvola.fi](mailto:anu.kasnio(at)kouvola.fi)

Sivistysjohtajan ehdotus:

Liikunta- ja kulttuurilautakunta päättää, ettei Kouvolan kaupungilla ole tässä vaiheessa mahdollisuutta vastaanottaa lahjoitusta kaupungin taloudellisen tilanteen takia. Museon resurssit käytetään jo olemassa olevien kokoelmien hoitoon.

Liikunta- ja kulttuurilautakunnan päätös:

Liikunta- ja kulttuurilautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Liikunta- ja kulttuurilautakunta myönsi museonjohtaja Anu Kasniolle läsnäolo- ja puheoikeuden. Hän oli läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana.
